

עלון דברי חיים לפרשת פנחס

ונראה להמליץ עוד יותר על ישראל ולומר שגם כשא' עובר עבירה במזיד, איננו ברצון גמור כי אם יצרו תוקפו, ובשעת מעשה לבו כואב ודואג על שיודע שעתיד להיענש על זה...

וזהו שכתוב "לגזר ים סוף לגזרים כי לעולם חסדו", ושמה תאמר: מה נשתנו אלו מאלו, על זה אמר "והעביר ישראל בתוכו", פירוש על ידי תוכו של ישראל שתוכם ולבם שלם עם ה'.

וזהו שכתוב "וירא פנחס...ויקם מתוך העדה"... כלומר מכח תוך של העדה שהוא שלם עם ה'.

וזהו שדרשו חז"ל על פנחס "שעשה פלילות עם קונו", כלומר שהמליץ עליהם, דהלא הוא היודע תוכם ולבם שלא עשו אלא מכח שיצרם אנסם אבל אין לבם נכון עמם, וזהו שכתוב "פנחס...השיב את חמתי מעל בני ישראל" – מכח החיצוניות שעל בני ישראל, "בקנאו את קנאתי בתוכם" – כלומר מכח תוכם ולבם ששלם עם ה'.

ייטב לב

"לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום" (כ"ה, י"ב)

יש לפרש את שכרו של פנחס שזכה לברית שלום כך, דהנה המבחן האמיתי לדעת האם הקנאות אמיתית או מזוייפת, היא באופן שכאשר נעשה סדר [או באופן שרוצים לעשות סדר] באותו ענין שלמענו יצא הקנאי במלחמתו, או אז אם הוא קנאי אמת, הרי שיתן שמחה בלבו שסוף סוף בא הענין על תיקונו, אבל אם קנאותו היא רק לשם קנאות בעלמא, הרי שנשמטה אפשרות הקנאה מתחת ידו בעשיית השלום ואינו שבע רצון מזה...

ועל פי זה יש להסביר כך: שהרי אצל פנחס היה זה קנאות אמיתית לשם ה' שבערה בלבו ללא שום אינטרס או רצון לגדול כתוצאה מכך, ולכן אמר הקב"ה על פנחס "הנני נותן לו את בריתי שלום" – הוא יכול לשבת בשלום ובשלוה...

הפני מנחם מגור

"לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום" (כ"ה, י"ב)

ובמדרש: בדין הוא שיטול שכרו.

יש כלל ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא. אבל יש סוג אחד של שכר שכן מקבלים בעולם הזה, והוא "שכר מצוה – מצוה", כי על ידי שה' מזמן לו לעשות עוד מצוה כמו שעשה, ע"י זה יגדל שכרו יותר ויותר לעולם הבא.

אבל בענינו המצוה היתה שכל הבעל ארמית קנאים פוגעים בו, והרי על דבר כזה אי אפשר להגיד ש"שכר מצוה – מצוה", שה' יזכה אותו לעשות שוב כזאת מצוה. ולכן "בדין הוא שיטול שכרו".

חתם סופר

"יפקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה" (כ"ז, ט"ז)

משה רבינו רמז כאן שתפקיד המנהיג הוא כתפקיד הרוח לכל בשר: כשם שגוף בלא רוח חיים, לא זו בלבד שאין בו חיות ותנועה, אלא

"פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי" (כ"ה, י')

וצ"ב שאם היה כעס וחמימה על כל ישראל, עד לדרגה שהקב"ה רצה לבלות את כולם בחמתו חלילה – מדוע הרג פנחס רק את נשיא שבט שמעון?

אלא, אכן כולם חטאו – אך יצאו מן המחנה כדי להתהולל. אבל נשיא שמעון היה הראשון שביקש להביא את המדיניות אל המחנה פנימה – ועל זה אין לשתוק...

רבי אברהם אבוחצירא זצ"ל

"פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי" (כ"ה, י')

פירש רש"י לפי שהיו השבטים מביזין אותו ואומרים הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אימו עגלים לעבודה זרה, והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן.

ויש לדקדק לכאורה, כיון שכוונת השבטים היתה לבזותו, למה לא ביזוהו בביזיון גדול יותר, שהיה אבי אמו עובד ע"ז? גם יש לדקדק מה תיקן הכתוב שיחסו אחר אהרן, הא גם השבטים ידעו שהוא מזרע אהרן, רק ביזוהו מצד יחוס אמו, וגנות זו עדיין במקומה עומדת גם אחר שיחסו הכתוב לאהרן.

ויש לתרץ על פי מה דאיתא בספרי שכל מי שנתגדל במאכלות אסורות, קונה קנין רע בנפשו להיות אכזרי בטבעו, וזו היתה כוונת השבטים בדבר הביזיון, לומר שמה שהרג את זמרי לא היה מצד קנאותו קנאת ה' צבקות, רק שהיה מושרש בו מידת האכזריות, מצד מאכלות אסורות שפיטם אבי אמו עגלים לע"ז, וזה גרם למה שהרג נשיא שבט מישראל מגודל אכזריותו המושרש בו.

ולזה בא הכתוב ויחסו אחר אהרן שהיה איש חסד, ומדה טובה מרובה בוודאי להכריעו לזכות להיות רחמני, וא"כ ודאי שהריגתו של זמרי לא היה אלא מצד קנאותו קנאת ה' צבקות לחוד.

קובץ שפתי צדיקים

"פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי" (כ"ה, י')

וצ"ב דהיה לו לומר "מבני ישראל", ומהו "מעל בני ישראל"? ועוד מהו "בקנאו את קנאתי בתוכם", "בתוכם" למה ל'?

והנראה על פי מה שפירשנו בפסוק בתהילים "לגזר ים סוף לגזרים כי לעולם חסדו והעביר ישראל בתוכו כי לעולם חסדו", דאיתא במדרש שהשר של ים שאל: מה נשתנו אלו מאלו, הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז וכו'. אמר לו הקב"ה: שוטה, אתה דן שוגג כמזיד ואונס כרצון, הללו עברו במזיד וברצון, והללו מתוך אונס ושעבוד וטירוף הדעת.

לכן הדגישו בנותיו "כי בחטאו מת" וממילא יש לו דין הרוגי בית דין ונכסיו שייכים ליורשיו.

משך חכמה

סיפור השבוע

"יפקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה" (כ"ז, ט"ז)
רבי יחזקאל מקומזיר זיע"א אמר פעם לרב מרא דאתרא, אשר לא שם עיני השגחתו על ענייני העיר, ושאל אותו למה לא ישים על לבו ענייני העיר, והשיב הרב כי אינו לפי כבודו.
ואמר לו: ראית את המזוזה שעומדת אצל פתח הבית, והיה אם יבוא אדם ויקח את המזוזה ויתן לה כבוד ויניח אותה בארון אשר לו בבית באולם הכבוד, אפילו יניח אותה בהדרת הכבוד בקופסת זהב, ולהציגה בארון, אז לא תועיל לשמירת הבית. רק זהו כבודה – אשר תעמוד במקום שפלות, אצל הדלת מבחוץ, ועל ידי זה תהיה שומר דלתות ישראל.

כן הרב מרא דאתרא הוא בחינת מזוזה, אם לא ירדוף אחר הכבוד אלא יעמוד כמזוזה אצל הפתח, אזי יהיה מגין על כל העיר, מה שאין כן אם יתנשא בכבודו לשבת בטרקלין...

ועם זה יש לפרש: "יפקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה אשר יצא לפניו ואשר יבוא אחריהם", כלומר, כמזוזה זו שהיא אצל הפתח, אשר מקום שם יצא לפניו ויבוא אחריהם, לדעת מי היוצא ומי הבא, איש כזה, שהוא בבחינת מזוזה, יפקוד עליהם!

ישא ברכה (מאדויץ)

תקציר ההפטרה מלכים א' י"ט

ההפטרה קשורה לפרשתנו מב' סיבות: א' שפנחס המוזכר בפרשתנו הוא אליהו המוזכר בהפטרה. ב' בהפטרה מוזכר "קנא קנאתי" מעין מה שכתוב בפרשה "בקנאו את קנאתי".

איזבל אשת מלך אחאב רצתה להרוג את אליהו משום שהוא גרם להריגת נביאי הבעל. מחמת זה אליהו ברח במדבר, התיישב שם תחת אילן וביקש מה' שיקח נפשו ממנו. אליהו נרדם ומלאך ה' הקיצו והאכילו, ושוב אליהו נרדם ומלאך ה' הקיצו והאכילו כדי שיאזור כוחות לקראת דרכו הארוכה. אליהו הלך דרך מ' יום להר ה' ושם לן במערה וה' נגלה אליו ומצווה לעמוד לפני פתח המערה ושם יתגלה לו כבוד השכינה. ובכך התייצב אליהו לפני ההר וראה רוח גדולה ואחריה רעש גדול ואחריו קול דממה דקה, ובקול דממה דקה היה כבוד השכינה. אליהו מתפלל "קנא קנאתי לה'... כי עזבו בריתך בני ישראל... ואותר אני לבדי ויבקשו את נפשי לקחתה". ה' מצווה אליו למשוך את חזאל למלך ארם, ואת יהוא למלך על ישראל, ואת אלישע לנביא תחתיו.

שבת שלום!

יוצא לאור להצלחת עמנואל חיים בן רות נ"י
לקבלת הגליון באימייל נא לשלוח אימייל ל-

kosssover@gmail.com

ירקבו ויבאש. ובהיות בו רוח חיים אין חיינו מסתכמים בעצם היותו חי, אלא הגוף מתפקד על כל אבריו וגידיו, וכל אבר פועל פעולתו בהתאמה עם האיברים האחרים. כזו היא השפעת המנהיג על הקהל: באין מנהיג, אין רוח חיים ואין פעילות, ויש ריקבון והסתאבות. והמנהיג אינו מטיל חיות בלבד, אלא גורם לכל אבר לתפקד במלוא יכולתו וכישוריו ובהתאמה עם שאר חברי העדה והקהילה!

ע"פ העקידת יצחק

"ויאמר ה' אל משה עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ אשר נתתי לבני ישראל" (כ"ז, י"ב)

ופירש"י כיון שנכנס משה לנחלת בני גד ובני ראובן, שמח ואמר, כמדומה לי שהותר נדרי... אמר לו: בני, מכאן ואילך אתה אסור להיכנס.

וצריך להבין לפי זה, למה לא אמר לו זאת הקב"ה מיד – בפרשת חקת – אחר שכבש את ארץ סיחון ועוג, והמתין עד כאן?

ונראה לתרץ בהקדם קושייה אחרת: הלא בכל מקום נמנה אפרים לפני מנשה, ולמה כאן בפרשת פנחס נמנה מנשה קודם לאפרים. אלא, הטעם שהקדים הכתוב תמיד את אפרים לפני מנשה הוא, מפני שיצא ממנו יהושע בן נון, כמו שפרש"י בהמ שאמר יעקב אבינו "גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל" – שעתיד גדעון ליצאת ממנו – ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו – שעתיד יהושע ליצאת ממנו שינחיל את הארץ וילמד תורה לישראל".

ומעתה, מאחר שסבר משה רבינו שהוא נכנס לארץ, ושוב לא יהיה יהושע מנהיג עם ישראל, אם כן חוזר דין הקדימה למנשה הבכור, ולכן מנה כאן את מנשה לפני אפרים. וכיון שראה זאת ה' והבין כוונתו – שסובר שהותר הנדר – מיד אמר לו: "עלה אל הר העברים".

מאיר עיני חכמים

"צרור את המדינים... כי צררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור" (כ"ה, י"ז-י"ח)

לכאורה יכלו המדיינים לטעון טענת "דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים", שהרי מי הכריח את ישראל להפתות אחרינו, ומדוע איפוא נתחייבו המדיינים כלייה?

אולם כלל זה נאמר בכל העבירות שבתורה, למעט עוון עבודה זרה, שהרי בהחטיאם את הרבים בעבודה זרה, אין כוונתם לעקור רק את "דברי הרב", אלא את "הרב" עצמו ולהחליפו באל נכר. וממילא בעוון ע"ז אין מקום לטענת "דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים", ולכן נתחייבו המדיינים כלייה.

רבי יהונתן אייבשיץ

"והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' כי בחטאו מת" (כ"ז, ג')
על שום מה הדגישו בנות צלפחד "כי בחטאו מת"?

ברם, הלכה היא שהרוגי בית דין, נכסיהם ליורשים, ואילו הרוגי מלכות נכסיהם למלך. וכיון שלמשה רבינו היה דין מלך, הרי אם היה צלפחד "בעדת קודח", היה לו דין של הרוגי מלכות ונכסיו למלך.